



STORTINGET

Innst. 567 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Dokument 8:235 S (2020–2021)

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt og Hans Andreas Limi om et mer investeringsvennlig Norge

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet ble følgende forslag fremmet:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for å sikre et mer investeringsvennlig Norge frem mot 2030, med mål om at både mer norsk og utenlandsk kapital investeres i norske bedrifter.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fredric Holen Bjørdal, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Eigil Knutsen og Julia Wong, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, lederen Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad, Vetle Wang Soleim og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen, Hans Andreas Limi og Sylvi Listhaug, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug,

fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, viser til at finansministeren har uttalt seg om forslaget i brev av 5. mai 2021. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen registrerer at en viktig oppgave fremover blir å tilrettelegge for nye arbeidsplasser og næringer, slik at flere kan få en trygg jobb å gå til. Komiteen erkjenner derfor viktigheten av et nærings- og investeringsvennlig Norge.

Komiteen understreker behovet for sterke risikokapitalmiljøer, og merker seg investeringsselskapene Investinor og Nysnø Klimainvesteringer som gode bidrag til innovasjon og flere grønne arbeidsplasser.

Komiteen mener et rettferdig skattesystem er en viktig forutsetning for et næringsvennlig Norge, der alle forholder seg til de samme reglene og betaler skatt der verdiene skapes. Komiteen understreker derfor at det må være en prioritert oppgave å bekjempe skatteunndragelse og aggressiv skatteplanlegging. Komiteen viser til regjeringens innføring av rentebegrensningsregelen, samt kildeskatt på renter og royalties, som begrenser selskapenes adgang til å bruke kunstig høye renter for å flytte overskudd utenlands og redusere skatteposisjonen i Norge. Komiteen understreker at det også fremover er behov for å vurdere ytterligere tiltak for å unngå urettferdig konkurranse i disfavør norske arbeidsplasser.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, understreker at man som en del av dette arbeidet bør ha en ambisjon om gjøre Norge til det beste landet i Europa for å starte og drive bedrift.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt, merker seg at Skattefunn er av ordningene som ofte trekkes frem av norske bedrifter, som et effektivt verktøy for omstilling og innovasjon. Dette flertallet understreker viktigheten av forbedringene som er gjort de senere årene, og at en må sørge for at regelverket hele tiden er riktig rigget slik at det treffer det betydelige omstillingsbehovet i næringslivet.

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt, viser til at selskapsskatten i Norge er redusert fra 28 til 22 pst., og dermed nå ligger under snittet i OECD. Dette har bedret rammebetingelsene for hele næringslivet, og stimulerer til investeringer og økt sysselsetting.

Et fjerde flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, merker seg innføringen av aksjesparekonto har vært en suksess, som gjør det enklere for norske småsparere å investere i norsk næringsliv, samtidig som det gir bedriftene tilgang på kapital til å vokse og skape flere arbeidsplasser.

Et femte flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne, merker seg bedringene som over tid er gjort med opsjonsbeskatningen. Dette flertallet understreker samtidig at det er behov for ytterligere forbedringer av ordningen, og merker seg at regjeringen i forslag til revidert nasjonal budsjett har varslet at den vil foreslå en ny og utvidet ordning i høstens statsbudsjett. Dette flertallet noterer seg at det i den sammenheng foreslås viktige endringer som gjelder taket for omsetning og antall ansatte, slik at ordningen fremover vil favne flere vekstbedrifter, samt at reglene for når skatteplikten inntrer foreslås forbedret.

Dette flertallet merker seg bekymringene i Kapitaltilgangsutvalget, om at det helt siden finanskrisen har vært utfordringer med å mobilisere tilstrekkelig privat kapital til en del norske gründer- og vekstbedrifter. Dette flertallet understreker derfor at forbedringer i Kapitalfunn, hvor man kan få fradrag for å investere i norske oppstartsselskaper, er et viktig verktøy for å gi oppstartsbedrifter bedre tilgang på kapital. Dette flertallet merker seg at ordningen blir stadig mer brukt og at kapitaltilgangen har blitt bedre.

Et sjette flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at opsjonsordninger er særlig viktig for små oppstartsselskaper med stort vekstpotensial grunnet likviditetsmessig utfordringer i oppstartsfasen. Dette flertallet viser til at Fremskrittspartiet og

regjeringspartiene har fått gjennomført en rekke forbedringer i opsjonsskatteordningen for selskaper i oppstarts- og vekstfasen, og viser til at regjeringen nå følger opp med forslag til ytterligere forbedringer i Prop. 194 LS (2020–2021) der det foreslås at ordningen skal omfatte selskaper med 50 eller færre årsverk og 80 mill. kroner eller mindre i samlede driftsinntekter og i balansesum. Dette flertallet imøteser den kommende høringen knyttet til forslaget.

Dette flertallet viser til at enkelte partier på venstresiden ønsker å gjeninnføre den upopulære arveavgiften. Dette flertallet vil påpeke at dette innebærer at de som arver norske bedrifter vil måtte selge seg ned for å betale arveavgift, og at dette dermed vil akselerere trenden i retning av økt utenlandsk eierskap. Dette flertallet viser til at midlene venstresiden ønsker å skattlegge gjennom arveavgift allerede har blitt beskattet en rekke ganger gjennom selskapsskatt, utbytteskatt, formuesskatt, arbeidsgiveravgift med mer. Dette flertallet vil gå imot ethvert forslag om gjeninnføring av arveavgiften, uansett hva slags modell som fremmes.

Dette flertallet påpeker viktigheten av at fritaksmetoden opprettholdes slik at det fortsatt er mulig å flytte kapital dit hvor kapitalen gir størst mulig lønnsomhet for samfunnet og den enkelte investor.

Dette flertallet viser til regjeringen og Fremskrittspartiets innføring og stadige forbedringer som opsjonsskatteordningen, SkatteFunn og KapitalFunn, samt økte bevilgninger til Innovasjon Norge og Enova. Som følge av forenklinger for næringslivet bruker dessuten norske bedrifter nå 28 mrd. kroner mindre på skjemaer og søknadsprosesser i det offentlige enn i 2011. Det frigjør midler til investeringer og flere ansatte. Dette flertallet understreker at det fremover vil være behov for å ta i bruk og styrke de samlede virkemidlene på vei mot å gjøre Norge til Europas beste land for å starte og drive bedrift.

Dette flertallet er opptatt av at vi skal skape mer og styrke norsk eierskap. Dette flertallet merker seg videre at de borgerlige partiene siden 2013 samlet har gjennomført skatte- og avgiftslettelser på om lag 34 mrd. kroner, som har styrket norsk næringslivs konkurranseevne.

Dette flertallet merker seg at formueskatten rammer uavhengig av om bedrifter går i overskudd eller underskudd og tapper dem for kapital som heller burde gått til å trygge arbeidsplasser. Dette flertallet viser videre til at formuesskatten på arbeidende kapital kan være særlig utfordrende for suksessfulle gründerbedrifter, som kan være mye verdt på papiret, men der verdiene ikke er realiserte eller lett omsettbare. Dette flertallet understreker at det som en viktig del av å skape et næringsvennlig Norge også må sikres like spilleregler for norske og utenlandske selskaper.

Dette flertallet vil påpeke at det er en viktig oppgave å øke norsk eksport, og at regjeringen derfor nylig har lagt frem en egen Eksportstrategi. Videre har regjeringen sammen med Fremskrittspartiet styrket det eksportrettede virkemiddelapparatet. Dette flertallet viser til at regjeringen og Fremskrittspartiet i statsbudsjettet for 2021 dessuten oppretter en helt ny eksportenheter. Dette flertallet registrerer at formålet med enheten skal være å identifisere og gjennomføre strategiske satsinger på eksportsiden, med tett involvering av næringslivet og det øvrige virkemiddelapparatet.

Dette flertallet viser til at dette arbeidet må fortsette, slik at handelsbalansen for Fastlands-Norge kan styrkes. Dette flertallet mener at målet må være økt verdiskaping i Norge og at norsk eksport skal bli et viktig bidrag for å bygge opp norsk næringsliv igjen etter pandemien.

Dette flertallet viser til at EØS-avtalen er viktig for norsk industri og eksport. Samlet norsk eksport var på 1.311 mrd. kroner i 2019, og i perioden 2014–2019 økte eksporten med totalt 87 mrd. kroner. Dette flertallet merker seg at rundt 80 pst. av vareeksporten og halvparten av norsk tjensteeksporten går til EU/EØS. Dette flertallet understreker derfor betydningen av å verne om EØS-avtalen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt understreker behovet for at det legges til rette for investeringer i produktiv virksomhet. Disse medlemmer viser til at det særlig er behov for å øke investeringene som kan bidra til å bedre handelsbalansen mot utlandet. Disse medlemmer påpeker at handelsbalansen utenom olje og gass har forverret seg kraftig de senere årene, fra et handelsunderskudd på -248 mrd. kroner i 2013, til et handelsunderskudd på -401 mrd. kroner i 2019. Handelsbalansen utenom olje og gass har forverret seg for hvert eneste år dagens flertall bestående av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har ledet landet.

Disse medlemmer vil vise til at industriens andel av verdiskapingen (BNP) i Norge i løpet av 2000-tallet har sunket betraktelig. Andre land i våre nærområder har klart seg langt bedre. For å oppnå ny industrivekst i Norge krever det en helt annen politisk vilje enn det som har vært tilfelle de senere år. Investeringer må rettes inn mot sektorer der vi i Norge har leveringsevne. Myndighetene må i dialog med næringslivet utvikle nye krav og spesifikasjoner som fremmer egen teknologi og produksjon. Store investeringer må styres slik at det skaper stor nasjonal etterspørsel.

Disse medlemmer vil vise til at det offentlige virkemiddelapparatet allerede inneholder viktige ele-

menter i en grønn industrireisning, som miljøteknologiordningen og Enovas ordninger (utenfor kvotepliktig sektor). Norge har også egenkapitalbaserte virkemidler, blant annet Siva, Investinor og Nysnø Klimainvesteringer. Disse medlemmer vil understreke at dette er relevante virkemidler, men at de alle er begrenset i sine mandater. Siva er infrastrukturrettet. Investinor investerer først og fremst i tidlige faser av bedrifts- og teknologitvillingen. Nysnø Klimainvesteringer har et mandat som er mer fleksibelt og kan følge bedrifter lengre ut i utviklingsløpet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil imidlertid påpeke at både eierføringer og kapitalbase begrenser selskapets muligheter for å bidra i en langsiktig industrireisning. Samtidig må en langsiktig og industriell eierfunksjon ha både bransjekunnskap og industriell erfaring for å lykkes. Det har ingen av de eksisterende statlige eieraktørene i dag.

Disse medlemmer mener det er en stor misforståelse at skatt er det eneste virkemiddelet for næringslivet. I en undersøkelse utført av Norsk Venturekapitalforening kom det fram at «tilgang på kvalifisert arbeidskraft vurderes som den klart største begrensningen for norske vekstbedrifters videre ekspansjon».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser for øvrig til egne merknader i Innst. 388 S (2020–2021) Perspektivmeldingen.

Disse medlemmer deler forslagsstillernes intensjon om et investeringsvennlig Norge som skaper norske arbeidsplasser, men stiller seg undrende til hvorfor regjeringspartiene og Fremskrittspartiet fører en politikk som svekker tilliten og samfunnslimet i Norge, mekanismer som gjør det mulig for alle i Norge å satse. Et godt sikkerhetsnett som tar vare på de som faller utenfor reduserer risikoen av oppstartsvirksomhet. Store skatteuttak til landets rikeste, anerkjenning av det uorganiserte arbeidslivet og skjev fordeling av verdiskapingen svekker dette fellesskapet og reduserer mulighetene for at alle kan lykkes, ikke bare de meget velstående.

Disse medlemmer mener i tillegg staten bør vurdere å tilføre ny kapital der det kan bidra til å utvikle nye næringer. Historien har lært oss at staten kan være en aktiv, profesjonell og langsiktig eier, som i samarbeid med private kan skape lønnsomme arbeidsplasser og nye næringsmuligheter. Dette vil over tid legge bedre til rette for nye private investeringer. Likevel ser vi at regjeringen og Fremskrittspartiet ikke vil vurdere økt statlig engasjement, eksempelvis for å utvikle en grunninfrastruktur for hydrogen eller mineralprosjekter i en tidlig utviklingsfase.

Disse medlemmer viser til de respektive partiers alternative budsjett for 2021, behandling av Klimameldingen (Innst. 325 S (2020–2021)), og St. Meld. 22 hvor disse medlemmer fremmer forslag om som styrker norsk industri og næringsliv for dette tiåret hvor klimamålene skal nås og eksporten øke.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt vil understreke at politikken målrettet må fremme grønne investeringer. Kapital er et knapt gode og må allokere dit samfunnet har behov for det.

Disse medlemmer mener en sterk, offentlig velferdsstat med et godt utdanningstilbud finansiert av fellesskapet er langt viktigere enn å kuttene i skattene. Regjeringens skattekutt siste åtte år har svekket fellesskapet med 34 mrd. kroner, hvorav 10 mrd. kroner på å redusere formueskatten for landets aller rikeste. Dette er midler som kunne blitt anvendt på å få flere i jobb og å styrke fellesskapet, ikke svekke det.

Disse medlemmer viser til at ulikhet i formue er økt under sittende regjering og at ved å inkludere tilbakeholdte inntekter i selskapene er inntektsulikheten langt høyere enn tidligere antatt. I forskning fra NMBU fremgår det at de rikeste husholdningene snyter mest på skatten. Dette bakteppet understreker at kampen mot skatteunndragelse heller må intensiveres med mer åpenhet heller enn mindre, slik komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet legger opp til. Disse medlemmer mener fritaksmetoden er moden for revurdering. Disse medlemmer viser til disse medlemmers forslag 6–9 og 13 i behandling av Perspektivmelding, Innst. 388 S (2020–2021) for forslag som ville sikret større åpenhet om formuer og skatt i Norge. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre større åpenhet rundt fordeling av verdiskapingen i Norge blant annet ved å fjerne adgangen til hvem som søker i skattelistene.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til nettoeksporten fra fastlandet er betydelig forverret seg kraftig de senere årene, fra et handelsunderskudd på -248 mrd. kroner i 2013, til et handelsunderskudd på -401 mrd. kroner i 2019. I en rapport fra Menon Economics kommer det frem at det norske apparatet for eksportfremme er betydelig svakere enn i land vi vanligvis sammenligner oss med. Denne situasjonen kan ikke fortsette. Disse medlemmer har som mål å øke norsk eksport utenom olje og gass med 50 pst. innen 2030. Målet skal eies av partene i arbeidslivet og nås blant annet gjennom bransjevisse avtaler mellom næringsliv, fagbevegelse og myndigheter som forplikter til å satse der eksportpo-

tensialet er størst. I tillegg skal disse medlemmer opprette industrielle partnerskap på myndighets- og bransjenivå med andre land og EU og forenkle virkemiddelapparatet slik at vekstkapital bli enklere og lettere tilgjengelig.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti understreker at mer av kapitalen i samfunnet trengs for å skape jobber. Disse medlemmer merker seg derfor at regjeringen blant annet har økt skatten på sekundærbolig og redusert formueskatten på arbeidende kapital. Disse medlemmer mener denne vridningen er viktig for å kanalisere mer av norsk kapital fra bolig til verdiskaping og arbeidsplasser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til den internasjonale konkurransen om å ha lavest selskapsskatt for å tiltrekke seg kapital, men at utfallet av denne er at alle til slutt taper fordi likevekten i en slik konkurranse er ingen skatt. Disse medlemmer har foreslått at selskapsskatten skal forbli på 22 pst. ut neste stortingsperiode, som et forsvar mot videre skattekonkurranse mot bunnen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak knyttet til hvordan Argentum kan innrettes slik at fondets opprinnelige målsettinger bedre ivaretas.»

«Stortinget ber regjeringen sikre økt samordning av tilsyn, slik at antall arbeidstimer i små virksomheter knyttet til forstyrrende tilsyn reduseres.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for å sikre et mer investeringsvennlig Norge frem mot 2030, med mål om at både mer norsk og utenlandsk kapital investeres i norske bedrifter.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norge har en høy eierbeskatning som har ført til at mange norske gründere og investorer har flyttet til land med gunstigere rammebetingelser. Dette gjør at Norge går glipp av kapital som kunne gitt nye og sårt tiltrengte arbeidsplasser. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til at en undersøkelse fra NHHS Consulting slår fast at 63 pst. av personer med stor næringsformue i høy grad vil vurdere utflytting fra Norge hvis Arbeiderpartiet får flertall for økt formuesskatt, og at 21 pst. av formuen til Norges rikeste tilhører utflyttede skattebetalere. Disse medlemmer viser til at Finansdepartementet tidligere har blitt utfordret på om det finnes andre land enn Norge som har

formuesskatt på tilsvarende eller høyere nivå for aksjer og driftsmidler, og at departementet da ikke har klart å komme opp med et eneste konkret eksempel, jf. svar budsjettspørsmål 62 fra Fremskrittspartiet til statsbudsjettet 2021. Disse medlemmer ønsker å snu denne negative trenden og mener at det bør iverksettes en eierbeskatningsreform slik at dyktige gründere og investorer får sterke finansielle incentiver til å flytte til Norge. Disse medlemmer understreker at eierbeskatningen handler om den totale samlede byrden av formuesskatt, utbytteskatt og selskapsskatt. Disse medlemmer påpeker at Fremskrittspartiet og regjeringen allerede har gjort mye på selskapsskatt, og at fokuset i en eierbeskatningsreform derfor må være å fjerne formuesskatten og redusere utbytteskatten til et konkurransedyktig nivå.

Disse medlemmer vil i denne forbindelse fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med langsiktig fire-årig nedtrappingsplan med mål om å harmonisere den samlede norske eierbeskatningen (selskapsskatt, utbytteskatt og formuesskatt) med eierbeskatningen i våre naboland og viktigste handelspartnere som EU, USA og Kina.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Norges relasjoner med andre land i større grad legger til grunn hensynet til norske investorer som investerer globalt, samt tilgang til utenlandsk kapital i Norge.»

Disse medlemmer vil videre vise til finanskomiteens behandling av Representantforslag 196 S (2020-2021) om at hele innkrevingen av formuesskatten på arbeidende kapital, det vil si formuesskatten på næringsvirksomhet og bedrifter, fjernes fra 1. januar 2022 med den hensikt å gi norsk næringsliv samme konkurransevilkår som utenlandskeid næringsliv. Disse medlemmer ser frem til å behandle dette forslaget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.

Disse medlemmer mener at utgangspunktet burde være at opplysninger om folks inntekt og formue er omfattet av taushetsplikten og personvernet, slik at det som hovedregel er straffbart å spre disse sensitive personopplysningene. Disse medlemmer mener videre at offentliggjøringen av lister over hvem som har høyest inntekt og formue fordelt på postnummer uten tvil er et uproporsjonalt tiltak som bryter med grunnleggende personvernprinsipper. Disse medlemmer viser til at det er 5 096 aktive postnummer, og at man på Dagbladets postnummersøk får topp 25 per postnummer for de tre kategoriene inntekt, skatt og formue separat. Disse medlemmer vil videre påpeke at norske nettavisers offentliggjøring av slike private opplysninger er tilgjengelige for alle verdens 4 830 millioner internetbrukere, og representerer en utfordring knyttet til

kriminelles målretting av svindel og annen kriminalitet. Disse medlemmer mener at det eneste riktige hadde vært å avslutte den særnorske offentliggjøringen av skattelister og kriminalisere deling av ligningstall. Disse medlemmer påpeker at det samtidig er viktig med fortsatt unntak for bankenes og kredittopplysningsbyråenes legitime behov knyttet til kredittsjekk og bekjempelse av hvitvasking, men dette må selvsagt gjøres på en slik måte at denne adgangen ikke kan misbrukes av mediene gjennom oppslag på enkeltpersoner.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et kriminalitetsdempende forslag om kriminalisering av mediens offentliggjøring av postnummerbaserte oppslag i skattelister.»

Disse medlemmer viser til at Argentum i dag er noe helt annet enn det Stortinget ga uttrykk for i Budsjett-innst. S. nr. 8 (2000–2001) og i Innst. S. nr. 308 (2000–2001). Disse medlemmer viser til at Argentum i dag drives på rent forretningsmessige vilkår, investerer i etablerte eierfond, og ikke bidrar til å utvikle det norske venturekapitalmarkedet. Disse medlemmer påpeker videre at den norske stat allerede sitter på enorme verdier gjennom fondene Statens pensjonsfond utland (SPU) og Statens pensjonsfond Norge (SPN), og at Argentum derfor bør kunne innrettes på en måte som er nærmere i tråd med den opprinnelige intensjonen.

Disse medlemmer ønsker i tillegg til å gjøre Norge til et mer attraktivt land for norske investorer, å gjøre Norge til et mer attraktivt land for utenlandske investorer. Disse medlemmer mener at Norge bare må bruke det nasjonale handlingsrommet i EUs finanslovgivning til å legge seg på en strengere linje enn EU-landene dersom det er et reelt behov for dette. Disse medlemmer viser til at det fra flere aktører har kommet frem at det er krevende for utenlandske aktører å få opprettet norsk VPS-konto som er nødvendig for å handle norske aksjer og aksjefond.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for å gjøre det lettere for utenlandske aktører å opprette norsk VPS-konto innenfor rammene av en forsvarlig etterlevelse av internasjonale hvitvaskings- og antikorupsjonsregler, der Norge legger seg på samme praksis som våre konkurrentland.»

Disse medlemmer viser til at ordningen med aksjesparekonto (ASK) har vært en stor suksess fordi langt flere kan få mange av de samme fordelene som tidligere var forbeholdt investeringsselskaper. Disse

medlemmer viser til at et viktig formål ved innføring av ordningen var å gjøre det enklere for småsparere å bidra med kapital til norsk næringsliv gjennom å investere i aksjer. Disse medlemmer vil samtidig påpeke at noen fordeler fortsatt er forbeholdt investeringsselskaper, herunder at holdingsselskapene kan investere i unoterte selskaper som for eksempel selskapene på OTC-listen.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å åpne for at ordningen med aksjesparekonto kan omfatte unoterte selskaper.»

Disse medlemmer viser til at mange som starter egen business gjør dette gjennom et enkeltpersonforetak, og at man senere går over til å drive virksomheten fra et aksjeselskap. Disse medlemmer viser til at man i enkelte tilfeller kan omdanne enkeltpersonforetaket skattefritt til et aksjeselskap, jf. skatteloven § 11-20. Disse medlemmer mener at det er rom for å forenkle denne ordningen gjennom å redusere behovet for å bruke revisor og skatteadvokat, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag til forenklinger knyttet til omdanning av enkeltpersonforetak til aksjeselskap.»

Disse medlemmer viser til at Skatteetaten selv sagt ikke har mulighet til å gå igjennom alle opplysningene i alle skattemeldinger for alle skattytere manuelt, og at kontroller nå i stor grad gjøres maskinelt. Disse medlemmer vil videre vise til at feil kan få store konsekvenser for skattytere som det er vanskelig å sikre seg mot, og at små bedrifter kan være særlig sårbare. Disse medlemmer mener derfor at det bør være mulig å flagge skattemelding for manuell gjennomgang mot en mindre egenandel.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake i statsbudsjettet for 2022 med forslag til en ordning der mindre bedrifter kan flagge skattemeldingen for manuell gjennomgang mot en mindre egenandel.»

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet og regjeringen de siste årene har hatt et stort fokus på samordning av tilsyn, slik at bedrifter slipper å stadig ha ulike tilsynsmyndigheter med til dels overlappende ansvarsområder på besøk. Disse medlemmer mener at trykket må holdes oppe på dette området.

Disse medlemmer viser videre til Dokument 8:235 S (2020–2021) og har foran i denne innstillingen fremmet forslaget som der ble fremsatt.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at staten gjennom låne- og garantiordninger, støtteordninger og en målrettet bruk av offentlige anbud, kan bidra til større investeringer i Norge.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til at generelle skattefradragordninger ofte kan være lite effektive fordi de ikke gir noen retning og kan bidra til investeringer i for eksempel fossile næringer heller enn fremtidsrettet virksomhet.

Disse medlemmer understreker at en progressiv arveavgift med høyt bunnfradrag er en rettferdig form for beskatning som bidrar til omfordeling til fordel for folk flest, som Fremskrittspartiet konsekvent motarbeider.

Disse medlemmer ønsker videre å gjeninnføre full åpenhet om skattemeldingene fordi det har en stor demokratisk verdi.

Disse medlemmer viser videre til at det i debatten om formuesskatt ofte blir hevdet at den er særnorsk, og dermed favoriserer utenlandske eiere. Men i skatte spørsmål er det et helt annet særnorsk fenomen: nemlig at beskatningen av rikdom er lavere enn i de fleste andre land vi sammenligner oss med. Disse medlemmer mener dermed at de utenlandske eierne tvert imot har grunn til å være misunnelige på de norske. Den samlede beskatningen av kapitalbeholdning i Norge er ikke spesielt høy, og Norge er et attraktivt land å drive fra. Disse medlemmer viser her til at bare 3,3 pst. av norske skatteinntekter ifølge Finansdepartementet kommer fra ulike former for kapitalbeholdning: arv, fast eiendom og formue. I land rundt oss ser vi imidlertid et helt annet bilde. I OECD-landene består i gjennomsnitt 5,5 pst. av de totale skatteinntektene fra samme typer kapitalbeholdning. Disse medlemmer vil også peke på at Norge har flere dollarmilliardærer enn USA, sett opp mot befolkning. Norge har fire ganger så mange rike som USA, målt per innbygger. Midt i det største økonomiske tilbakeslaget siden andre verdenskrig setter vi ny norgesrekord i antall milliardærer i Norge.

Disse medlemmer mener argumentasjonen om at formuesskatten gjør Norge til et mindre attraktivt land å drive næringsvirksomhet i, ikke holder vann. Formuesskatten følger formuen og en investor sparer ikke formuesskatt på å selge skog eller en bedrift siden han også får skatt på salgssummen. Dersom en norsk og en utenlandsk investor har samme oppfatning om inntekspotensialet til en eiendom eller en bedrift, vil de i utgangspunktet by det samme. Den norske investoren

har ikke mulighet for å «kreve» høyere avkastning for å bli kompensert for formuesskatten. Rasjonelle investorer vil plassere formuen til høyest mulig avkastning og må akseptere at formuesskatt reduserer avkastningen etter skatt på alle investeringer. Det er alternativavkastningen som bestemmer kapitalavkastningskravet og kapitalkostnaden, ikke hva en utenlandsk investor kan oppnå uten formuesskatt. Disse medlemmer viser også til erfaringene med norsk formuesskatt. Noen få rike velger å ta med seg formuen ut av Norge for å spare skatt, men de aller fleste beholder investeringer og engasjement i norsk næringsliv. Disse medlemmer vil også understreke at inntektene fra formuesskatten er med på å gi rom for næringsfremmende tiltak over statsbudsjettet, som godt utbygd infrastruktur, godt utdanna arbeidsstyrke og rause statlige støtteordninger for blant annet gründere.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet et påpeker at dagens flertall bestående av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har ført en politikk som har skapt stor usikkerhet for mange næringsdrivende, med de negative effekter det har for investeringsnivået. Disse medlemmer viser til at regjeringen på kort varsel blant annet har innført flypassasjeravgift, foretok en kraftig økning i avgift på ikke-alkoholholdig drikke, har skapt betydelig usikkerhet om CO₂-kompensasjon og differensiert arbeidsgiveravgift for å nevne noen næringsfiendtlige grep innen skatte- og avgiftspolitikken.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet de senere årene har fremmet flere forslag som kan bidra til større investeringer, blant annet gjennom forslag om å gjeninnføre startavskrivninger i industrien (saldogruppe d), økt verdsettelsesrabatt for driftsmidler i formuesskatten, utvidelse av området for differensiert arbeidsgiveravgift mm.

Disse medlemmer vil vise til at Senterpartiet blant annet med bakgrunn i det ovenstående har fremmet forslag om et grønt statlig investeringsselskap for fornybart karbon.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til sitt forslag i Dokument 8:234 S (2020–2021) om å opprette MiljøFUNN som en målrettet skattefradragssordning for forskning og utvikling i miljøteknologi og sirkulære produksjonsmåter. Dette medlem viser videre til sine forslag om et grønnere skattesystem i Dokument 8:78 S (2020–2021).

Dette medlem viser videre til at komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet påstår at innføring av arveavgift vil medføre at de som arver norske bedrifter må selge seg ned for å betale avgiften. Dette medlem ønsker en særordning for små bedrifter som kan få rentefri betalingsutsettelse der avgiften betales ned over ti år,

noe som er i tråd med og litt romsligere, enn det Arveavgiftsutvalget i sin tid foreslo.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sikre større åpenhet rundt fordeling av verdiskapingen i Norge blant annet ved å fjerne adgangen til hvem som søker i skattelistene.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak knyttet til hvordan Argentum kan innrettes slik at fondets opprinnelige målsettinger bedre ivaretas.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sikre økt samordning av tilsyn, slik at antall arbeidstimer i små virksomheter knyttet til forstyrrende tilsyn reduseres.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for å sikre et mer investeringsvennlig Norge frem mot 2030, med mål om at både mer norsk og utenlandsk kapital investeres i norske bedrifter.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med langsiktig fire-årig nedtrappingsplan med mål om å harmonisere den samlede norske eierbeskatningen (selskapsskatt, utbytteskatt og formuesskatt) med eierbeskatningen i våre naboland og viktigste handelspartnere som EU, USA og Kina.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen sørge for at Norges relasjoner med andre land i større grad legger til grunn hensynet til norske investorer som investerer globalt, samt tilgang til utenlandsk kapital i Norge.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et kriminalitetsdempende forslag om kriminalisering av medienes offentliggjøring av postnummerbaserte oppslag i skattelistene.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for å gjøre det lettere for utenlandske aktører å opprette norsk VPS-konto innenfor rammene av en forsvarlig et-

terlevelse av internasjonale hvitvaskings- og antikorrupsjonsregler, der Norge legger seg på samme praksis som våre konkurrentland.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å åpne for at ordningen med aksjesparekonto kan omfatte unoterte selskaper.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag til forenklinger knyttet til omdanning av enkeltpersonforetak til aksjeselskap.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen komme tilbake i statsbudsjettet for 2022 med forslag til en ordning der min-

dre bedrifter kan flagge skattemeldingen for manuell gjennomgang mot en mindre egenandel.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:235 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt og Hans Andreas Limi om et mer investeringsvennlig Norge – vedtas ikke.

Oslo, i finanskomiteen, den 25. mai 2021

Mudassar Kapur

leder

Aleksander Stokkebo

ordfører



Stortingets finanskomite
Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
21/2332 -

Dato
5 .05.2021

Dokument 8:235 S (2020–2021) Representantforslag om et mer investeringsvennlig Norge

Jeg viser til forslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt og Hans Andreas Limi oversendt finansministeren til uttalelse ved brev av 20. april 2021. Representantene fremmer forslag om at Stortinget skal be regjeringen utarbeide en strategi for å sikre et mer investeringsvennlig Norge frem mot 2030, med mål om at både mer norsk og utenlandsk kapital investeres i norske bedrifter.

Regjeringen deler forslagsstillernes syn om at lønnsomme bedrifter er helt avgjørende for sysselsetting og velferd. Regjeringen har i hele perioden prioritert endringer som fremmer økonomisk vekst og omstilling og et bedre investeringsklima for det private næringslivet. Samlet er det gitt skatte- og avgiftslettelser på om lag 34 mrd. kroner. Det er gjennomført flere tiltak for å bedre og forenkle tilgangen på kapital, særlig for mindre og nystartede bedrifter.

Generelt er kapitaltilgangen til næringslivet god i Norge. Finansdepartementet har nylig omtalt kapitaltilgangen i Finansmarkedsmeldingen 2021. Der fremgår det at lønnsomme prosjekter i Norge samlet sett synes å ha god tilgang til finansiering. De norske verdipapirmarkedene fungerer godt, norske finansforetak er solide og likvide, og offentlige ordninger bidrar til å finansiere prosjekter som ikke lett finner ordinær markedsfinansiering. Samlet gir den norske tilbudssiden og integrasjonen med utenlandske markeder næringslivet et diversifisert finansieringstilbud. Selv om kapitalmarkedet samlet sett ser ut til å fungere godt, kan det ikke utelukkes at det finnes lønnsomme prosjekter som ikke finner finansiering til rett pris, slik f.eks. Kapitaltilgangsutvalget har sett på i NOU 2018: 5 Kapital i omstillingens tid.

Regjeringen vil fortsette å arbeide for et velfungerende kapitalmarked for både større og mindre bedrifter

Skatt på alminnelig inntekt for selskaper og personer er redusert fra 28 til 22 pst. Det har bedret rammebetingelsene for hele næringslivet og stimulerer til investeringer og økt sysselsetting.

Under denne regjeringen er formuesskatten trappet vesentlig ned, og innretningen er endret. Samlet har lettelsene på om lag 10 mrd. kroner bidratt til å gjøre det mer lønnsomt å spare. Det ble i 2017 innført en egen rabatt på aksjer, driftsmidler mv. Denne rabatten har blitt økt hvert år og er i 2021 på 45 pst. Lavere verdsettelse av aksjer mv. kan bidra til at en større del av sparingen går til næringsvirksomhet. Det kan særlig bidra til økte investeringer i virksomheter som er avhengig av norsk egenkapital for å få gjennomført prosjektene sine.

Aksjonærmodellen innebærer at aksjeavkastning til personer utover skjermingsfradraget beskattes som alminnelig inntekt. Avkastningen oppjusteres med en faktor på 1,44, slik at den effektive skattesatsen på personens hånd er 31,68 pst. Denne oppjusteringen er begrunnet med at den samlede marginalsattesatsen på utbytter, når selskap og aksjonærer ses i sammenheng, ikke skulle reduseres da skattesatsen for selskaper ble redusert. Dette gjøres fordi satsforskjellen mellom aksjeavkastning og arbeidsavkastning ikke må bli for stor. Det vil åpne for tilpasninger ved at arbeidsinntekter i større grad blir omgjort til aksjeinntekter.

For å stimulere til aksjesparing blant småsparere, og for å likestille småsparere med investorer som investerer gjennom et investeringsselskap, ble det i 2017 innført en ordning med aksjesparekonto. Med aksjesparekonto kan personlige skattytere kjøpe og selge børsnoterte aksjer, børsnoterte egenkapitalbevis og aksjefond uten at gevinster blir skattlagt (eller at det gis fradrag for tap). Gevinster skattlegges først når midlene tas ut av kontoen, og eventuelle tap kommer først til fradrag ved opphør av aksjesparekontoen. Fra 2019 inngår også utbytter på aksjesparekontoen.

Kapitaltilgangsutvalget var i sin rapport positiv til ordningen med aksjesparekonto. Etter utvalgets syn gjør ordningen det enklere og mer fleksibelt for ikke-profesjonelle investorer å investere i børsnoterte aksjer. Utvalget mente det burde vurderes å utvide ordningen til å omfatte unoterte aksjer, gitt at ordningen bare omfattet gevinster og ikke utbytte. Ved vurderingen av unoterte aksjer uttalte utvalget seg mot å åpne for utbytter: «Likebehandling med investeringsselskaper og hensynet til tilpasninger tilsier derfor at en ikke åpner for utbytter fra unoterte selskaper i ordningen».

I 2019 ble det, i tillegg til at utbytter ble inkludert i ordningen, også åpnet for å overføre verdipapirer mellom egne aksjesparekontoer uten beskatning. I høringen forut for denne endringen, påpekte flere at dette ville øke kompleksiteten for tilbyderne (blant annet Finans Norge og Verdipapirenes forening). Hvis en kontohaver også har unoterte

aksjer på aksjesparekonto, øker kompleksiteten ytterligere, fordi verdifastsettelsen ved overføring av deler av verdipapirene på kontoen til en annen konto vil bli mer krevende.

Det gjelder gunstige regler for kjøp av aksjer til underkurs og tildeling av opsjoner i det selskapet man er ansatt i. For å gjøre det lettere for små, nyetablerte selskap å benytte opsjoner for å tiltrekke seg dyktige medarbeidere, ble det innført en ny og særskilt gunstig ordning for skattlegging av opsjoner i små oppstartsselskap fra 2018.

Ordningen ble utvidet i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 og revidert nasjonalbudsjett for 2020. Fra 2021 er det innført en rapporteringsplikt for selskapene, og rapporteringen viser at ordningen er lite brukt. Departementet vil foreslå endringer i lys av dette og har mottatt innspill fra relevante aktører til vurderingene. Jeg vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

I 2017 ble det innført en særskilt ordning for fradrag i alminnelig inntekt for investeringer i oppstartsselskap. Da var beløpsgrensene begrenset til 500 000 kroner per skattyter, og 1,5 mill. kroner per selskap. I 2020 ble beløpsgrense utvidet til 1 mill. kroner per skattyter og 5 mill. kroner per selskap. Som et midlertidig tiltak for inntektsårene 2020 og 2021 ble ordningen utvidet til å gjelde selskapets ansatte og deres nærstående.

Ordningen er delvis begrunnet med at det kan foreligge en markedssvikt som følge av asymmetrisk informasjon mellom små oppstartsselskap og mulige investorer. I så tilfelle vil det investeres mindre i disse selskapene enn det som er samfunnsøkonomisk optimalt. En skattemessig insentivordning kan dermed rette opp noe av denne markedssvikten. Det vises i representantforslaget til at ordningen har for mange begrensninger og krav. Disse begrensningene følger i hovedsak av at ordningen er utformet innenfor rammene av gruppeunntaksforordningen i statstøtteregeverket.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at vi må fortsatte arbeidet med å redusere næringslivets kostnader ved å forenkle. Forenklingsarbeidet bedrer samfunnets bruk av ressurser og kan styrke konkurransekraften til norsk næringsliv, noe som vil kunne ha avgjørende betydning for små og mellomstore bedrifter. Forslagsstillerne nevner arbeidsmiljøloven spesielt. I den sammenheng tillater jeg meg å vise til et annet representantforslag, dokument 8:123 S (2020–2021) og svarbrev fra arbeids- og sosialministeren.

En verdipapirkonto gir oversikt over innehav av verdipapirer registrert hos en verdipapirsentral, som Verdipapirsentralen (VPS) i Norge. Den nye verdipapirsentralloven som trådte i kraft 1. januar 2020, skal blant annet legge til rette for et åpent indre marked for verdipapirsentraltjenester, der det er enkelt å investere i verdipapirer, enten de er utstedt i investorens hjemland eller et annet EØS-land, se Prop. 7 L (2018–2019). I EU-kommisjonens siste handlingsplan for kapitalmarkedsunionen fra september 2020 varsles det blant annet mulige forbedringer i det europeiske rammeverket for grensekryssende verdipapiroppgjør. I tillegg har Den

europæiske sentralbanken utviklet en infrastruktur for oppgjør av verdipapirhandler på tvers av landegrensene, kalt TARGET2-Securities (T2S).

Regjeringen har med andre ord gjennomført flere endringer som fremmer økonomisk vekst og omstilling og et bedre investeringsklima for det private næringslivet. Dette arbeidet vil føres videre, blant annet som en del av strategien for Norges vei ut av krisen som koronapandemien har forårsaket.

Med hilsen



Jan Tore Sanner